

یکشنبه ۱۲ دی ۱۴۰۰ | ۲۸ جمادی‌اول ۱۴۴۳ |

این روزها بحث بر گشت خوردن محصولات کشاورزی ما از برخی کشورها داغ است. از بی کیفیتگی گرفته تا سیاسی کاری، علت این موضوع ذکر شده است. **ورود سم غیر مجاز به محصولات کشاورزی برای سلامت عمومی شهروندان خردمان هم مضر است.** به منظور کندو کاو این موضوع و برر سسی اطلاعات علمی و جزئی سیراغ مدیر کل دفتر آفت کش های سازمان حفظ نباتات در وزارت جهاد کشاورزی رفته ایم. مهندس سیدجواد نوروژیان پیش از سمت فعلی، مدیر کل دفتر پایش و تحلیل خطر و همچنین مسئول نظارت بر شبکه توزیع آفت کش های کشور هم بوده است. صحبتمان با آقای نوروژیان علاوه بر بحث های تخصصی را چه به سموم در حال استفاده در ایران، به یکدستی طعم صیفی جات و رنگ سفید وسط گوجه فرنگی و سیب زمینی های بیشتر از یک کیلو هم کشید. گفت و گو با وی به دلیل سابقه کاری و مسئولیت فعلی اش حاوی اطلاعات علمی و دقیقی است که موضوع را بیشتر و بهتر روشن می کند.

■ ■ ■

اگر اجازه بدهید گفت و گو را با یک پرسش آماری آغاز کنیم. تولید خالص محصولات کشاورزی ما چقدر است؟

۱۲۰ میلیون تن در سال.

مصرف سالانه سم در کشور ما چقدر است؟

به طور متوسط ۲۵هزار تن. این میزان شامل کل آفت کش های مصرفی است، امم از حشره کش قارچ کش و علف کش.

این میزان مصرف سم در محصولات کشاورزی ما زیاد نیست؟

زیاد نیست. مصرف آفت کش ها در کشور ما از بسیاری از کشورها کمتر است. ما حتی از اروپا و خیلی از کشورهای پیشرفته هم کمتر سم مصرف می کنیم.

در اروپا و امریکا چگونه است؟ ما از آنها بیشتر آفت کش استفاده می کنیم یا کمتر؟

آمار دقیقی ندارم، اما می دانم که میزان استفاده از آفت کش در کشور ما از اروپا و امریکا کمتر است.

به طور مشخص به پیاز و خیار چقدر سم می زنیتم؟

آمار تفکیکی برای این محصولاتی که اعلام کردید، ندارم.

پیاز و خیار را برای مثال عرض کردم. چون شنیده ایم که سم زبای نیاز دارد. خودتان برای هر محصولی که آمارش در دسترس تان است، میزان مصرف سم را بفرمایید.

این آمارها چون مربوط به دفتر من نمی شود، در دسترس من قرار ندارد.

آقای مهندس، این سوآلی است که هم مردم می پرسند و هم کارشناسان به آن اذعان دارند: طعم صیفی جات در مقایسه با ۲۰-۱۰ سال گذشته عوض شده است. مثلاً گوجه فرنگی ۲۰سال پیش طعمی ترش و رنگی قرمز نداشت، اما گوجه های الان ترش و قرمز رنگ نیستند. چرا طعم صیفی جات یکدست شده است؟

بذرهای مورد استفاده ما در ۵۰-۱۲۰سال گذشته بومی بوده است. الان تغییرات خیلی زیادی در این زمینه ایجاد شده است و ما بذرهایی زیادی از کشورهای مختلف در همین مثال گوجه فرنگی وارد می کنیم، مثلاً قبلاً گوجه های ریز موسوم به گیلاسی کلا در ایران موجود نبود، اما الان گوجه های گیلاسی که در و فور در بازار موجود است. این به خاطر واردات بذر است. محصولات گلخانه ای که ۱۵-۰ سال گذشته بسیار بیشتر شده اند، غالباً از همین بذرهایی وارداتی است. این تغییر طعم فقط به خاطر استفاده از سم نیست.

پس شما هم تأیید می کنید که طعم صیفی جات عوض و یکدست شده است.

بله. الان شاهد این موضوع هستیم که مثلاً مردم به خیار بومی گرایش بیشتری دارند تا خیارهای گلخانه ای. این به خاطر بهتر بودن طعم خیارهای محلی است که با همان بذرهایی گذشته کشت می شود.

در صحبت تان اشاره کردید که این تغییر طعم ها «فقط» به خاطر استفاده از سموم نیست، یعنی استفاده از سم یکی از دلایل تغییر طعم این محصولات است؟

این طرز نیست که بگوییم سم باعث تغییر مزه در محصولات کشاورزی شده است. ممکن است یک جایی سم بیشتر از مقدار مورد نیاز و برخلاف دستورالعمل ها استفاده شود یا اینکه ترکیبی استفاده شود که طعم را تغییر دهد اما اینها جزو استثنائات است. اینکه این استثناها را عمومیت بدهیم، قیاسی مع الفارق است.

پس به نظر شما الان علت تغییر طعم میوه ها و صیفی جات، بذرهایی است که وارد می کنیم؟

یکی از مواردی که ایرانی ها به خاطرش اذعان دارند طعمها متفاوت شده است، تغییر در بذر است. شما اگر از کشاورزی محصولی خریداری کنید که از همان بذرهایی قدیمی استفاده می کند، همان طعمهای قدیمی را هم خواهید چشید.

کارشناسان تغذیه و کشاورزی بر این عقیده اند که سفیدی وسط گوجه فرنگی به خاطر وجود نیترات است. نیترات هم در نتیجه استفاده یی رویه از سموم و آبیاری با آب آلوده وارد محصولات می شود. چه توضیحی برای این پدیده دارید؟

نیترا موجود در محصولاتی از خاک است یا به دلیل استفاده از کود است. کود بیش از اندازه یا کود حاوی فلزات سنگین، باعث می شود محصول هم دارای فلزات سنگین شود. با مصرف آفت کش، محصولی به دست نمی آید که دارای نیترات بالای باشد.

جامعه

سرویس انجمناس ۰۹۸۹۸۴۴۰

مدیر کل دفتر آفت کش های وزارت جهاد کشاورزی:

کمتر از اروپا و امریکا سم می زنیم

گفت و گو

محمدصادق فقوری

آفت کش های متوسط خطر بودند. الان فقط ۲ درصد سم کشور بر خطر و ۹۸در صد سموم موجود در بازار کم خطر و متوسط خطر است. این تغییرات واقعا معنادار است.

حالا من به عنوان یک کشاورز، خارج از دستورالعمل های شما عمل می کنم و با تجربه به قبلی خودم از همان آفت کش های موجود دو در هزار، میزان بیشتری از سمم به محصولاتم می زنم و در نهایت هم محصولم را در بازار به فروش می رسانم. در این روند هیچ نهاد و مرجعی نیست که مانع ورود سم من به سبد مصرفی خانوار شود. خب در چنین مواردی سازمان غذا و دارو باید حساسیت بیشتری به خرج دهد.

یعنی در پروسه ورود محصول از سر زمین و باغ و مبادین مرکزی فروش، جایی برای سازمان غذا و دارو دیده شده است؟

سازمان غذا و دارو مکلف است با حضور در مبادین از محصولات نمونه برداری کند.

الان این اتفاق می افتد؟

این رایباید از مسئولان غذا و دارو پرسید.

بالاخره شما در این رابطه یک مقام مسئول مطلع هستید. اگر این اتفاق رخ ندهد و سازمان غذا و دارو مکلف است با حضور در مبادین از محصولات نمونه برداری کند.

سازمان غذا و دارو سمنسجی از محصول نهایی را پیش از مصرف اتمام ندهد، عملاً تهیه دستورالعمل ها و همه تلاش ها و دیگر شما بی فایده است.

طبق بررسی هایی که انجام داده ایم، سازمان غذا و دارو منفعل نیست و نمونه برداری هایی انجام می دهد اما

اینکه شدت و حدت و کیفیت انجام این کار چگونه است، باید از خود سازمان غذا و دارو پرسیده شود.

آقای مهندس ضمانت اجرای این موضوع چگونه است؟ یعنی چه تضمینی وجود دارد که کشاورز در باغ و زمین خود، دستورالعمل شما را جلوی خودش گذاشته و طبق آن عمل کند؟

ضمنت اجرا آگاهی بخشی و ترویج است. هم ما این کار را می کنیم، هم سازمان حفظ نباتات استان ها، معاونت ترویج هم در سازمان تحقیقات هست که آنها هم این کار را انجام می دهند.

متولی مشخص و اصلی آموزش به کشاورزان شما هستید؟

مدیریت حفظ نباتات در استان ها این کار را انجام می دهد، حتی من این را همم عرض کنم که خود شرکت های وارد کننده سموم، کارشناسی دارند که در شرکت آنها را باستان ها اعزام می کند. این کارشناسان با رفتن به مزارع و باغ ها نحوه مصرف محصولات شرکتشان، یعنی همان سموم وارداتی را به کشاورزان اعلام می کنند. مقوله آموزش کشاورز موضعی نیست که حتی بخش خصوصی هم از آن غافل باشد.

خب شرکت ها که نفع شان در استفاده بیشتر از سموم است، منطقا کارشناسان شرکت های خصوصی استفاده بیشتر از سموم را ترویج خواهند کرد.

آنها در دست مصرف کردن را به کشاورزان آموزش می دهند. سمومی که الان استفاده می شود، سمومی است که با کمترین میزان، بیشترین تأثیر را دارند. اگر

در گذشته سمومی که مصرف می شده، دو در هزار بوده است، الان ۳/۰ در هزار مصرف می شود. ملاحظه می کنید که مصرف سموم چندین برابر کمتر از قبل شده است.

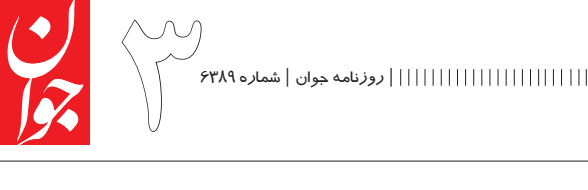
اما سموم جدید فر مول قوی تر و اثرات تخریبی بیشتری دارند که مصرف شان کمتر شده است.

بله، تأثیر بیشتری دارند، چون از دانش بالاتری برخوردارند. یکی از نتایج کاهش مصرف آفت کش های جدید، مطابقت با نرم های محیط زیستی است. اثرات کمتر روی گرده افشان ها و زنبور عسل از دیگر نتایج

آلپاری از میزان کم خطری و پر خطری

آفت کش های موجود در بازار دارید؟

در سال ۱،۷۵ آفت کش های کم خطر ۲۱در صد، آفت کش های پر خطر ۲۹در صد و ۵۰در صد هم

خیلی از کشورها سموم قدیمی را رها کرده و به سمت استفاده از آفت کش های طبیعی گام برداشته اند؛ مواردی مثل استفاده از سنجاقک. برنامه ای در این زمینه دارید؟

بیش از ۶۰ قلم آفت کش در فهرست سموم مجاز کشور مابث شده است که غیر شیمیایی هستند.

از این آفت کش های غیر شیمیایی استفاده هم می شود؟

پیش بینی ما این است که امسال ۱۱ میلیارد عدد عوامل ماکرو تولید و وارد بشوند. ما در تصویب آفت کش ها ن چیزی که مدنظر مان است، این است که با محیط زیست سازگار باشند و برای حشرات گرده افشان خطری نداشته باشند. برخی آفت کش ها برای زنبور عسل خطرناکند که ما اصلاً آنها را تصویب نمی کنیم. حتماً مطلع هستید که زنبور عسل در تولید محصولات کشاورزی چه میزان اثر گذار است، مثلاً در باغ سیبب که زنبور عسل وجود دارد، محصول بهتری به دست می آید.

با این همه نذار ک، چرا گاهی می شنویم محصولات ما برگشت خورد؟

بازگشت محصولات عوامل متعددی دارد. بخشی شان تازهای سیاسی بود، مثلاً همین که همه گفتند سیب زمینی ما از ترکمنستان برگشت خورد، از اساس خلاف واقع است. خود ما به دلیل رعایت نشدن ملاحظات قرنطینه ای اصلاً اجازه صادرات سیب زمینی به ترکمنستان را صادر نکردیم، یعنی اصلاً سیب زمینی به ترکمنستان نرفت که بخواد برگشت بخورد.

قضیه روسیه چه بود؟

روسیه چهار آفت کش را ثبت کرده و به رسمیت شناخته بود که این چهار آفت کش در کشور ما تصویب نشده است.

خب چرا پیش از صادرات محصول به روسیه، ما فکری به حال این تفاوت در ثبت آفت کش ها نکرده بودیم؟

این موارد ممکن است رخ دهد، اما اولین نیست و عمومیت ندارد. نباید هماهنگ نبودن بین دستگاهها را به آلوده بودن محصول پیوند بزیم.

یعنی شما می فرمایید بازگشت محصولات ما از روسیه به خاطر ناهماهنگی بین دستگاه های خودمان بوده است؟

بله.

ما قبلاً هم به روسیه محصول صادر کرده ایم و برگشت نخورده است، یعنی به یکباره هماهنگی دستگاه های ما در صادرات به روسیه تبدیل به ناهماهنگی شده است؟

کشورهای می توانند استانداردهای مربوط به سلامت را تغییر دهند. همان عددی که شما در سه سؤال قبل فرمودید، کشورها می توانند این اعداد را تغییر دهند.

برای تطابق با این تغییرات عددی و استانداردهای بازدهای چهار پنج ماهه کافی نیست. برای اعمال استانداردهای جدید حداقل یک سال زمان لازم داریم. وسط تولید و کشت نمی شود استانداردهای جدید را عملیاتی کرد.

روسیه برای حفظ سلامت شهر وندان خودش و ارتقای کیفیت محصولات غذایی شان استانداردها را تغییر می دهد. این موارد برای ما اهمیت نداشته است؟

این محصولاتان بر گشت خورده است؟

برگشت به خاطر آلودگی محصول نبوده است. ناهماهنگی ای که عرض کردم باعث برگشت محصولاتان شد.

آفت کشی از سوی گلخانه دار ما استفاده شده که طبق استانداردهای جدید روسیه نباید استفاده می شده

و گلخانه دار هم از این موضوع که جدیداً مورد تصمیم روسیه واقع شده، بی اطلاع بوده است. اتفاقاً باید عرض کنم که از قضا، همین آفت کش که در مورد استفاده گلخانه دار ما بوده است، در اروپا هم ثبت شده و کم خطر است.

یعنی روسیه محصول ما را به دلیل استفاده از یک آفت کش استاندارد و مورد تأیید اروپا برگشت داده است؟

بله. ملاحظه می یود که چون این آفت کش را ثبت نکرده است، اجازه ورود محصولات آفته به این آفت کش راه نمی دهد، وگرنه این آفت کش استفاده شده در محصول ما، همین امروز هم ثبت اتحادیه اروپا را دارد.

یعنی شما می فرمایید همین محصولاتی که از روسیه برگشت خورده است، اگر الان به اروپا صادر کنیم، اروپایی ها از آن استفاده می کنند؟

عرض من چیز دیگری است. آفت کش مورد استفاده ما، ثبت شده در اروپاست.

اگر نوع آفت کش اشکالی نداشته است، پس روسیه به این دلیل محصولات ما را برگشت داده است که میزان استفاده از این آفت کش، استاندارد نبوده است.

خب. دلیل برگشت از روسیه صرفاً به خاطر استفاده از یک نوع آفت کش بوده است، نه به خاطر میزان مصرف آفت کش. روس ها گفته اند این آفت کش نباید استفاده می شده است. هماهنگی ها در حال انجام شدن است و در آینده نزدیک این موضوع هم حل خواهد شد.

یعنی برگشت محصولات ما از روسیه، فقط به خاطر ناهماهنگی ای بوده که در حال رفع شدن است و ربطی به کیفیت محصولات ما نداشته است؟

بله. خواهش می کنم این دو مقوله را از هم تفکیک کنید، ناهماهنگی بین دستگاهها و آلودگی محصولات تولیدی. بهتر از من مطلع هستید که عده ای سوار بر موج سیاستسند، اینها می خواهند اتفاقات معمولی را

به چیزهای دیگر ی گره بزنند. ما سالانه میلیون ها تن محصول صیادی می کنیم، چرا محصولات ما برگشت نمی خورد؟ اصلاً مگر چند محصول ما الان برگشت خورده است؟ همین موارد را هم که عرض کردم، به دلیل ناهماهنگی است و ربطی به آلودگی محصول نداشته. بخش عمده ای از اخیر پیرامون بازگشت محصولات، شانتاز رسانه ای است که به مدد تویتر و فضای مجازی که محیطی بدون بازخواست است، این گونه بسط پیدا کرده است.

عرض من چیز دیگری است. کشور ما نیاز به تولید محصول دارد. عنصر کلیدی در این نیاز و در این تولید، آفت کش است. اگر از آفت کش ها استفاده نکنیم، تا ۵درصد متحمل خسارت خواهیم شد. آن وقت

ما به ازای این هدر رفت محصول، ما باید واردات داشته باشیم. در تحلیل نهایی هزاران هزار میلیارد خسارت به بار خواهد آمد. ما میزشگاه کنترل کیفی مرجع در سازمان حفظ نباتات داریم، علاوه بر این یکسری آزمایشگاه های همکار هم داریم. با این ابزارها بر کیفیت آفت کش های تولید داخل و آفت کش های وارداتی نظارت می کنیم.

آماری از نسبت آفت کش های وارداتی و تولید داخل دارید؟

۷۵درصد آفت کش های مصرفی ما، تولید داخل است.

کشورهای مبدأ واردات آفت کش به ایران کدامند؟

چین، هند و اروپا.

مسئولیت اجتماعی

حسین سروقامت

۴۸۵

پزشک بود و آن کودک الحق والانصاف سورپرایزش کرد ا رفته بود قدری خرید کند. پسرک بسته آدامسی نزد او آورد.

پول نقد نداشت و نخرید.
از داخل سوپر مارکت کودک رنگ بریده را زیر نظر گرفت. سراغ

هر کس رفت، چیزی از او نخرید.
با خودش گفت کبک و آمیبوه ای برایش بخرد، اما نه، او را صدا

کرد و گفت هر چه دوست داری بردار، به حساب من!

پسرک رفت و پس از دقایقی برگشت. فکر می کنید چه برداشته بود؟
یک قوطی زب، یک لیتر روغن و یک بسته نخود و لوبیا

و سوا.
بغض گلویش را فشر د. او حتی یک آمیبوه برای خود برداشت!

پرسید اگر بیشتر برداری، می توانی ببری؟
بلافاصله گفت من

خیلی قوی هستم... فقر نبرو مندش کرده بود!

زیر لب زمزمه کرد، نفرین بر آنان که چنین فقر و فلاکتی را بر

کودکان سرزمینم تحمیل کرده اند!

سیر

نهر اچچدری

بودجه به نفع سیگاری ها!

لایحه بودجه ۱۴۰۱ را می توان لایحه ای دخانیات دوست و حامی سیگاری ها اعلام کرد. در این لایحه در آمد مالیات بر دخانیات ۱۶درصد کاهش داشته است. مالیات بر دخانیات یکی از راهکارهایی است که برای کاهش مصرف این مواد مضر در نظر گرفته می شود اما انگار دست های پشت پردهای همواره از این ماده مضر بر سلامت حمایت می کنند و مانع از گرانی و در نتیجه سختی دسترسی به سیگار و دیگر دخانیات می شوند. ماجرا از این قرار است که مالیات بر فروش

محصولات دخانی به میزان ۹۰درصد در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ افزایش داشته و این افزایش، درآمدی معادل هزار و ۲۳۱میلیارد تومان را به عنوان جزئی از قوانین وضع شده برای مالیات دخانیات، محقق می کند، اما ماده ۷۳ قانون برنامه ششم توسعه که پیشنهاد وزارت بهداشت برای مالیات بر مصرف سیگار بود، در لایحه بودجه سال ۱۴۰۱ حذف و در مجموع موجب کاهش ۶۱درصدی درآمد ناشی از مالیات بر دخانیات شده است! این در حالی است که با تصویب جزء ف تبصره ۶ قانون بودجه سال ۱۴۰۰، در راستای اجرای ماده ۷۳ قانون برنامه ششم توسعه مبلغ ۴هزار و ۷۷۵میلیارد تومان به عنوان مالیات بر مصرف سیگار در قانون امسال برای رفع کاستی های ساختار مالیاتی لحاظ شده بود که با هزار و ۲۳۱میلیارد تومان مالیات بر فروش محصولات دخانی، در مجموع مبلغ ۶هزار و ۷۷۵میلیارد تومان درآمد مالیات دخانیات در سال ۱۴۰۰ بود و تا حدودی منجر به افزایش متوسط مالیات خردفروشی این محصولات آسیب رسان سلامت شده بود.

حالا! آطور که بهزاد یزدانه، رئیس دبیرخانه ستاد کشوری کنترل دخانیات و وزارت بهداشت می گوید، باید در نظر گرفتن آمار حداکثر ۱۰ میلیون نفری جمعیت سیگاری ها در کشور با کاهش ۱۶درصدی درآمد مالیات بر دخانیات در لایحه بودجه ۱۴۰۱ دود حمایت ها از این کالای آسیب رسان، به چشم ۷۵میلیون نفر از جمعیتی می رود که مصرف کننده این محصولات نیستند.

وی تأکید می کند: «مالیات ویژه که در قانون بودجه ۱۴۰۰ تصویب شد و ما منتظر داشتیم این رقم در سال ۱۴۰۱ به یک میلیزایی افزایش یابد، حذف شد و عملاً ما به هیچ وجه نمی توانیم به هدف کاهش ۳۰درصدی مصرف دخانیات تا سال ۱۴۰۴ و هدفی که جمهوری اسلامی ایران به سازمان ملل متحد برای کاهش ۲۵درصدی مرگ و میر ناشی از عوامل خطر غیر واگیر تعهد داده است، برسیم.»

طبق توضیحات رئیس دبیرخانه ستاد کشوری کنترل دخانیات وزارت بهداشت، عدد درآمدی بر اساس تبصره بودجه در سال ۱۴۰۰ مبلغ ۶هزار میلیارد تومان است که اگر از مبلغ مالیات منظور شده در لایحه سال ۱۴۰۱ کسر کنیم، نه تنها رشدی نداریم که حتی با کاهش ۳هزار و ۹۶۶میلیارد تومانی (یعنی کاهش ۶۱درصدی، روبرو هستیم و این میزان مالیات مؤثر ۷۵درصدی است و طبق ماده ۸ قانون جامع کنترل دخانیات مصوب سال ۱۳۸۵ قیمت محصولات دخانیات هر ساله باید از طریق مالیات به میزان ۱۰درصد افزایش می یافت.

ولی زاده می افزاید: «افزایش مالیات بر دخانیات با تأثیر بر کاهش میزان مصرف آثار زیانباری که سبب می شود بار ۲۰هزار میلیارد تومانی که بابت درمان عوارض مصرف این ماده مضر بر دوش نظام سلامت است و بار ۹۰هزار میلیارد تومانی ناشی از مرگ زودرس و از کار افتادگی و ناتوانی ایجاد شده در اثر مصرف و مواجه با دود دخانیات که بر سایر بخش های توسعه ای تحمیل می شود، کاهش یابد.»

به گفته وی، اکنون با توجه به قیمت پایین سیگار در کشور بحث قاچاق محصولات دخانی به خارج از کشور را داریم، نه قاچاق ورودی. متوسط قیمت جهانی دخانیات حدود ۴/۵ تا ۵ دلار است اما متوسط این قیمت در کشور ایران کمتر از ۵/۵ دلار است. علاوه بر این در بسیاری از کشورها با افزایش مالیات حتی قاچاق محصولات دخانی کاهش هم پیدا کرده است و آخرین اطلاعات و مستندات جهانی حکایت از بالاتر بودن میزان قاچاق در کشورهایی دارد که مالیات کمتری بر محصولات دخانی وضع کرده اند.

رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی از حذف افزایش سن بازنشستگی در بودجه سال ۱۴۰۱ با پیشنهاد این کمیسیون خبر داد.

معاون دفتر بهبود تغذیه جامعه وزارت بهداشت از مصرف دو برابر ی نمک توسط ایرانی ها نسبت به استاندارد جهانی خبر داد و گفت: سکنه های قلبی و مغزی، نار سایه های کلیه و یوکی استخوان از جمله بیماری هایی است که در اثر مصرف نمک عارض می شود.

حسینیعلی حاجی دلگانی، عضو هیئت رئیسه مجلس گفت: نسخه نومیست الکترونیک از برخی اجحاف ها که به مردم تحمیل می شود، باعث می کند، با استفاده از این روش می توانیم از مصرف داروهای غیر ضروری توسط بیماران نیز جلوگیری به عمل آوریم و از ورود داروهای تقلبی به چرخه در مان کشور هم اجتناب خواهد شد.

معاون امور جوانان وزارت ورزش و جوانان در حساب تویتر خود نکته های قلبی و مغزی، نار سایه های کلیه و یوکی استثنای (۹۳ همواره نزولی بوده، وی پس از سال، در سال ۹۹ نمودار نرخ ازدواج جوانان به میزان ۵درصد صعودی شده و در شش ماهه نخست سال ۱۴۰۰ نیز این نرخ با شیب کمتری همچنان صعودی است.